Η ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΑ'

Ο ἐπευσόδιω αὐτό, συνεχίζει στὰ «Ἀπομνημονευματά» της ἡ περίφημη Γαλλὶς καλλιτέχνις Σάρα Μπερνάρ, δὲν ἔμεινε χωρὶς συνέπειες γιὰ μένα. Τὴν ἄλλη μέρα κιόλας ἤμουν ἄρρωστη ἀπὸ πλευρίτιδα καὶ ἐπὶ εἰκοσιπτρεῖς ἡμέρες πάλευα μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἡ μήτηρ 'Αγία Σοφία, ἡ ἡγουμένη μας, μὲ παράστεκε σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα καὶ δὲν ἔλειψε οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου. Ἡ μεγαλόψυχη αὐτὴ γυναῖκα θεωροῦσε τὸν ἑαυτό της ὡς ὑπεύθυνο γιὰ τὴν ἀρρώστεια μου κι' ἐπανελάμβανε ὁλοένα, χτυπῶντας τὸ στῆθος της :

— Ἐγὼ φταίω !.... 'Εγὼ φταίω !.... Σ' ἄφησα πολὺ ὥρα ἐκτεθειμένη στὸ ὕπαθρο !....

Ἡ θεία μου κ. Φῶρ ἐρχόταν καὶ μ' ἔβλεπε κάθε μέρα, γιατὶ ἡ μητέρα μου ταξείδευε τότε στὴ Σκωτία. Τῆς εἶχαν τηλεγραφήσει ὅμως καὶ περίμεναν μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὴν ἐπιστροφή της.

'Ο δόκτωρ Ντεσπάνι κι' ὁ δόκτωρ Μονό, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔρθει ἐπίτηδες γιὰ μένα ἀπ' τὸ Παρίσι, μὲ θεωροῦσαν γιὰ χαμένη. 'Επίσης ἐρχόταν συχνὰ ὁ βαρῶνος Λαρρέ, ὁ ὁποῖος μ' ἀγαποῦσε πολύ. 'Εξασκοῦσε κάποια ἐπίδρασι σὲ μένα κι' ἔκανα εὐχαρίστως ὅ,τι μοῦ ἔλεγα.

Τέλος ἡ μαμὰ ἔφτασε λίγες ἡμέρες πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου κι' ἀπὸ τότε δὲν μ' ἄφησε πειά. Ἔπειτα, ὅταν μποροῦσα πειὰ νὰ μετακινηθῶ, μὲ πῆρε μαζύ της στὸ Παρίσι, ἀφοῦ προηγουμένως μοῦ ὑποσχέθηκε, ὅτι θὰ μὲ ξαναπήγαινε στὸ μοναστῆρι, μόλις γινόμουν καλά.

Μά, ἀλλοίμονο, φεύγοντας ἀπὸ τὸ ἀγατημένο μου αὐτὸ μοναστῆρι, τὸ ἐγκατέλειψα γιὰ πάντα. Μὰ δὲν ἐγκατέλειπα καὶ τὴ μητέρα 'Αγία Σοφία: ἔπαιρνα τὴ γλυκειὰ καὶ λατρευτὴ ἀνάμνησί της μαζύ μου. Καὶ σήμερα ἀκόμα ποὺ ἔχει τόσα χρόνια πεθαμένη, ὁσάκις τὴ θυμᾶμαι, νοιώθω νὰ ξαναπιάζουν μέσα μου τὰ μαραμένα λουλούδια τῶν περασμένων.

....

Ἡ ἀληθινὴ ζωὴ ἄρχιζε πειὰ γιὰ μένα.

Ἡ ζωὴ τοῦ μοναστηριοῦ εἶνε μιὰ ζωὴ κοινὴ γιὰ ὅλους, ὅσους βρίσκονται μέσα σ' αὐτό. Εἶτε ἑκατὸ εἶνε, εἶτε χίλιοι, ἡ ζωή τους εἶνε ἡ ἴδια. Οἱ ἐξωτερικοὶ θόρυβοι τῆς πραγματικῆς ζωῆς συντρίβονται στὴ βαρειὰ πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ μόνη φιλοδοξία ἐκεῖ μέσα εἶνε νὰ ψάλλη κανεὶς καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους στοὺς ἑσπερινούς, νὰ κάθεται στὴν ἄκρη στὸ τραπέζι, ν' ἀναφέρεται στοὺς πίνακας τῆς τιμῆς, κτλ.

....

Ὅταν ἔμαθα πὼς δὲν θὰ ξαναγύριζα πειὰ στὸ μοναστῆρι, μοῦ φάνηκε σὰν νὰ μ' ἔριχναν σὲ θάλασσα. Κι' ἀλλοίμονο, δὲν ἤξερα νὰ κολυμπάω. 'Ικέτευα τὸ νουνό μου νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ γίνω μοναχή. Ἡ περιουσία ποὺ μοῦ εἶχε ἀφήσει ὁ πατέρας μου ἔφτανε μὲ τὸ παραπάνω γι' αὐτό.

— 'Εστω, μοῦ ἀπάντησε τότε ὁ νουνός μου. Θὰ γίνῃς μοναχὴ ἔπειτ' ἀπὸ δυὸ χρόνια. Ὄχι πρωτήτερα. 'Εντωμεταξὺ μάθε ὅσα ἀγνοεῖς, μὲ τὴ διδασκάλισσα ποὺ θὰ σοῦ φέρῃ σήμερα ἡ μητέρα σου.

Καὶ πραγματικά, τὴν ἴδια μέρα, μιὰ γεροντοκόρη μὲ γκρίζα μάτια, γεμᾶτα γλύκα, ἦρθε στὸ σπίτι γιὰ νὰ ἐξουσιάζῃ τὴ ζωή μου, τὸ μυαλό μου, τὴ συνείδησί μου ἐπὶ ὀχτὼ ὧρες κάθε μέρα. 'Ονομαζόταν δεσποινὶς ντὲ Μπραντεμιτὲρ καὶ πρὶν ἀναλάβει τὴν ἐκπαίδευσί μου, βρισκόταν στὴ Ρωσσία ὡς παιδαγωγὸς κάποιας μικρούλας Μεγάλης Δουκίσσης. Εἶχε φωνὴ γλυκειά, μεγάλα φοῦσια μουστάκια καὶ χοντροκαμωμένη μύτη. Μὰ ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεώς της, τοῦ βαδίσματός της, τοῦ χαιρετισμοῦ της, ἐπέβαλε σ' ὅλους τὸ σεβασμό.

Κατοικοῦσε σ' ἕνα μοναστῆρι, στὴν ὁδὸ Παναγίας τῶν 'Αγρῶν καὶ γι' αὐτό, παρ' ὅλη τὴν ἐπιμονὴ τῆς μητέρας μου, ἀρνήθηκε νὰ ρθῇ νὰ κατοικήσῃ μαζύ μας. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατώρθωσε νὰ μὲ κάνῃ νὰ τὴν ἀγαπήσω. Κι' ἔτσι ἔμαθα εὔκολα μαζύ της ὅ,τι ἤθελε νὰ μὲ κάνῃ νὰ μάθω.

Μελετοῦσα μὲ θέρμη, γιατὶ ὀνειρευόμουν νὰ ξαναγυρίσω στὸ μοναστῆρι, ὄχι πειὰ ὡς μαθήτρια, ἀλλὰ ὡς μαθητευομένη μοναχή.

Ἕνα πρωῒ τοῦ Σεπτεμβρίου, σηκώθηκα μὲ τὴν καρδιά μου πλημμυρισμένη ἀπὸ μιὰ ἀπροσδιόριστη χαρά. Ἡ ὥρα ἦταν ὀχτὼ κι' ἀμέσως πῆγα στὸ παράθυρο καὶ κολλῶντας τὸ μέτωπό μου στὰ τζάμια, ἄρχισα νὰ κυττάζω ἔξω. Τί κύπταζα ; Οὔτ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Εἶχα ξυπνήσει ἀναπηδῶντας, δὲν θυμοῦμαι πειὰ ἀπὸ ποιὸ ὄνειρο, κι' εἶχα τρέξει πρὸς τὸ φῶς, ἐλπίζοντας νὰ βρῶ μέσ' στὸν ἀπέραντο γαλάζιο οὐρανὸ κάτι ποὺ κι' ἐγὼ δὲν ἤξερα τί ἦταν.

Ἤμουν τότε δεκαπέντε χρόνων. Ἔ, λοιπόν, μοῦ φαινόταν πὼς ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα θ' ἄρχιζε μιὰ καινούργια χρονολογία γιὰ τὴ ζωή μου. Δὲν εἶχα δὲ γελασπεῖ, γιατὶ τὴν ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Σεπτεμβρίου ἀποφασίστηκε τὸ μέλλον μου.

'Υπνωτισμένη ἀπὸ τὶς σκέψεις μου, ἔμενα μὲ τὸ μέτωπό μου στὸ τζάμι, βλέποντας μέσα σ' ἕνα φωτοστέφανο ποὺ τὸν σχημάτιζε ἡ ἀνάσα μου, νὰ περνοῦν μπροστά μου σπίτια, κοσμήματα, ἁμάξια, παλάτια, βασιλόπουλα, βασιλιάδες. Ναί, ἔβλεπα μπροστά μου καὶ βασιλιάδες. Ἡ φαντασία τρέχει πολὺ γρήγορα κι' ἡ λογικὴ ποὺ εἶνε ἡ ἐχθρά της, τὴν ἀφίνει πάντοτε ν' ἀλητεύῃ μόνη. Μὰ ἐγώ, περήφανη καὶ προσκολλημένη στ' ὄνειρό μου, ἔδειχνα τοὺς βασιλιάδες, τὰ μαργαριτάρια καὶ τὰ παλάτια κι' ἔλεγα : «Θέλω νὰ γίνω μοναχή ». Γιατὶ ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ὀπτασίες μου ἔβλεπα καὶ τὸ μοναστῆρι ποὺ εἶχα ἐγκαταλείψει, τὸ λευκό του ὑπνωτήριο καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Παναγίας, ποὺ τὸ στόλιζα ἄλλοτε μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια.

Προτιμοῦσα ἀπ' τὸ θρόνο ποὺ μοῦ πρόσφεραν οἱ βασιλεῖς, ἕνα θρόνο ἡγουμένης, γιατὶ αὐτὸ ἦταν τὸ μεγαλείτερο τῶν ὀνείρων μου. Κι' οἱ βασιλεῖς πέθαιναν ἀπὸ ἀπελπισία.

ΓΛΥΠΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
(Τοῦ Δ. Μπιάνκι).

'Επίσης προτιμοῦσα ἀπὸ τὰ μαργαριτάρια ποὺ μοῦ προσέφεραν οἱ πρίγκηπες, τὰ μαργαριτάρια τοῦ κομπολογιοῦ τῆς μοναχῆς, τὰ ὁποῖα μοῦ φαινόταν πὼς ξεκόκαζα μέσα στὰ χέρια μου. Μὰ κανένα κοστοῦμι, ὅσο λαμπρὸ κι' ἂν ἦταν, δὲν μποροῦσα νὰ τὸ συγκρίνω μὲ τὸν πέπλο τῆς μοναχῆς.

Δὲν ξέρω πόση ὥρα καθόμουν ὀνειροπολῶντας ἔτσι μπροστὰ στὸ παράθυρο, ὅταν ἔξαφνα ἄκουσα πίσω μου τὴ μητέρα μου νὰ ρωτάῃ τὴ Μαργαρίτα, τὴ γρηᾶ, καμαριέρα μας, ἂν εἶχα ξυπνήσει. 'Αμέσως μ' ἕνα πήδημα βρέθηκα στὸ κρεββάτι μου καὶ κουκουλώθηκα ὡς τὴ μύτη.

Ἡ μαμὰ μισάνοιξε τότε ἀθόρυβα τὴν πόρτα, ἐνῶ συγχρόνως ἐγὼ προσποιόμουν ὅτι ξυπνάω.

— Βλέπω πὼς σὲ πῆρε πολὺ ὁ ὕπνος σήμερα, μοῦ εἶπε.

Τότε ἐγὼ τὴν ἀγκάλιασα χαδιάρικα καὶ τῆς ἀπάντησα :

— Εἶνε Πέμπτη σήμερα καὶ δὲν ἔχω μάθημα πιάνου.

— Καὶ εἶσαι εὐχαριστημένη γι' αὐτό ;

— Ὤ ! Ναί !....

Ἡ μαμά, ἀκούγοντας τὴν ἀπάντησί μου αὐτή, κατσούφιασε. Γιατὶ ὅσο λάτρευε ἐκείνη τὴ μουσική, τόσο μισοῦσα ἐγὼ τὸ πιάνο. Τὴν ἐλάτρευε τόσο, ὥστε γιὰ νὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ τὴν μάθω, μολονότι πλησίαζε πειὰ τὰ τριάντα, ἔπαιρνε κι' αὐτὴ μαθήματα πιάνου, γιὰ νὰ προκαλῇ τὴν ἅμιλλά μου.

Ἡ μαμὰ μὲ κύτταζε ἐπὶ πολλὴ ὥρα μὲ τὰ μυστηριώδη μάτια της, τὰ ὡραιότερα μάτια ποὺ εἶδα σ' ὅλη μου τὴ ζωή κι' ἔπειτα μοῦ εἶπε :

— Μετὰ τὸ γεῦμα θὰ γίνῃ οἰκογενειακὸ συμβούλιο.

Τὰ λόγια της αὐτὰ μ' ἔκαναν νὰ χλωμιάσω τρομερά, χωρὶς νὰ ξέρω κι' ἐγὼ τὸ γιατί.

— Καλά, εἶπα. Ποιὸ φόρεμα πρέπει νὰ φορέσω, μαμά ;

— Βάλε τὸ γαλάζιο μεταξωτό. Αὐτὸ σὲ κάνει νὰ φαίνεσαι πιὸ σοβαρή.

'Εγὼ ἐξακολουθοῦσα νὰ μιλάω, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὴν κλάψω, ὅταν ἔξαφνα ἡ πόρτα ἄνοιξε μὲ πάταγο κι' ἡ ἀδελφή μου 'Ιωάννα, σκασμένη στὰ γέλια, ὥρμησε μέσα καὶ χώθηκε στὸ κρεββάτι μου. Ἡ Μαργαρίτα, ἡ ὑπηρέτρια, φάνηκε σὲ λίγο πίσω της, λαχανιασμένη καὶ μονομιᾶς ρίζοντας, γιατὶ ἡ ἀδελφή μου τῆς εἶχε ξεφύγει τὴ στιγμὴ ποὺ ἑτοιμαζόταν νὰ τὴ βάλῃ στὸ μπάνιο της.

Ἡ εὐθυμία τῆς ἀδελφῆς μου ἐκείνη τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν προαισθανόμουν κρίσιμη γιὰ μένα, μ' ἔκανε νὰ ξεσπάσω σὲ λυγμούς. Ἡ μητέρα μου, μὴ μπορῶντας νὰ καταλάβῃ τὴν ἀφορμὴ τῆς λύπης μου αὐτῆς, ὕψωσε τοὺς ὤμους της, διάταξε τὴ Μαργαρίτα νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὶς παντοῦφλες τῆς μικρῆς μου ἀδελφῆς κι' ἔπειτα, παίρνοντας τὰ ποδαράκια της μέσα στὰ χέρια της, τὰ φίλησε τρυφερά.

Ἡ κρίσις μου διπλασιάστηκε τότε, γιατὶ ἔβλεπα πὼς ἡ μητέρα μου ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ μένα τὴν ἀδελφή μου.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : 'Η συνέχεια.